

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Από την Πανορθόδοξη Σύνοδο δεν περιμένουμε εκπλήξεις

Στο τέλος Αυγούστου ο Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας, Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας, πραγματοποίησε ταξίδι στη Μέση Ανατολή, στα πλαίσια του οποίου επισκέφθηκε τρεις παλαιόφατες τοπικές Εκκλησίες και συναντήθηκε με τους Προκαθημένους αυτών. Αφού επέστρεψε στη Μόσχα παραχώρησε συνέντευξη στο πρακτορείο ειδήσεων «Interfax-Religia», όπου αναφέρθηκε στα αποτελέσματα αυτών των συναντήσεων.

- Μόλις ολοκληρώθηκε το ταξίδι σας στις χώρες της περιοχής της Μέσης Ανατολής και την Τουρκία. Έχετε επισκεφθεί τρία Πατριαρχεία. Ποιος ήταν ο σκοπός του ταξιδιού;

- Το ταξίδι πραγματοποιήθηκε κατόπιν ευλογίας του Αγιοτάτου Πατριάρχη Μόσχας και Πασών των Ρωσίων Κυρίλλου. Ο Αγιώτατος Πατριάρχης και η Ιερά Σύνοδος μου ανέθεσαν να επισκέπτομαι τακτικά τους Επικφαλής των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών για να συζητήσω μαζί τους τα θέματα των διορθόδων σχέσεων και τα επίκαιρα ζητήματα της σύγχρονης υπάρξεως της

Ορθόδοξο Εκκλησίας. Το ταξίδι στις χώρες της Μέσης Ανατολής ήταν απαραίτητο για να συναντηθώ προσωπικά τους Προκαθημένους των τριών παλαιάτων Πατριαρχείων: Κωνσταντινουπόλεως, Αντιοχείας και Ιεροσολύμων.

Οι παρούσες πολιτικές εξελίξεις στην Μέση Ανατολή μπορούν να δυσχεράνουν σημαντικά τη ζωή των χριστιανών αυτής της περιοχής. Άλλωστε, δεν είναι τυχαίο ότι τα προβλήματα των ντόπιων χριστιανών αποτέλεσαν αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής των Επικεφαλής των Εκκλησιών της Μέσης Ανατολής. Την 1 Αυγούστου στην Ιορδανία πραγματοποιήθηκε η συνάντηση των Προκαθημένων των Εκκλησιών Αντιοχείας, Ιεροσολύμων και Κύπρου, συμμετέχοντας και του εκπροσώπου του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας. Η ανάλογη συνάντηση πραγματοποιήθηκε στις 23 Αυγούστου στην Κύπρο. Άκομη μια συνάντηση, που θα ασχοληθεί με προβλήματα της Μέσης Ανατολής, προεδρεύοντας του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίου, θα γίνει την 1 Σεπτεμβρίου στην Κωνσταντινούπολη.

Ποτέ η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας δεν έμεινε αδιάφορη απέναντι στα προβλήματα των Ορθόδοξων αδελφών μας στη Μέση Ανατολή, και αυτό τον προβληματισμό της σχετικά με τη θέση των χριστιανών σε αυτή, αλλά και σε άλλες περιοχές της υφελίου, τον εξέθεσε στην ανακοίνωση της 30^{ης} Μαΐου της Ιεράς Συνόδου.

- Και πως δέχθηκαν αυτή την ανακοίνωση οι Προκαθημένοι των Εκκλησιών με τους οποίους πραγματοποιήσατε συναντήσεις;

- Παρέδωσα το κείμενο της ανακοινώσεως, μετφρασμένο σε διάφορες γλώσσες, συμπεριλαμβανομένης της Ελληνικής και της Αραβικής, και στους τρεις Προκαθημένους. Οι Προκαθημένοι των Εκκλησιών της Μέσης Ανατολής μετ' ευγνωμοσύνης δέχθηκαν αυτή την ανακοίνωση. Ειδικά ο Πατριάρχης Αντιοχείας τόνισε ότι αυτή θα δημοσιευθεί στα Ορθόδοξα ΜΜΕ της Συρίας και του Λιβάνου.

- Ποια είναι η στάση στο θέμα της θέσεως των χριστιανών στη Μέση Ανατολή του Ηγέτη της Παλαιστινιακής Αρχής Μαχμούτν Αμπάς, με τον οποίο είχατε συνάντηση την περασμένη Κυριακή;

- Ως ηγέτης μιας περιοχής, όπου η πλειοψηφία του πληθυσμού είναι αραβόφωνοι, και οι χριστιανοί και οι μουσουλμάνοι κατοικούν δίπλα ο ένας στον άλλο, ο Μαχμούτν Αμπάς ξέρει καλά όλο το φάσμα του προβλήματος και εκφράζει την ελπίδα στο ότι τα γεγονότα, παρόμοια με εκείνα τα σχετικά πρόσφατα στο Ιράκ και την Αίγυπτο, δεν πρόκειται να επαναληφθούν και σε άλλες χώρες της περιοχής της Μέσης Ανατολής. Όπως τυγχάνει γνωστό, στην ανατροπή των υφισταμένων στις χώρες αυτές καθεστώτων, με επέμβαση των εξωτερικών δυνάμεων, οφείλεται η σημαντική

επιδείνωση της θέσεως των χριστιανών. Στο Ιράκ, σύμφωνα με διάφορες εκτιμήσεις, ζούσαν περίπου 1,5 εκατομμύριο χριστιανοί, ενώ σήμερα έχουν απομείνει λιγότερο από το μισό. Η ζωή των χριστιανών απειλείται συνεχώς, ενώ δεν είναι λίγοι εκείνοι, οι οποίοι αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τις πόλεις και τα χωριά, όπου επί αιώνες ζούσαν οι ομόπιστοί τους.

- Το γεγονός ότι οι συναντήσεις των Προκαθημένων των Εκκλησιών της περιοχής έγιναν πιο τακτικές, μήπως οφείλεται μόνο στις πολιτικές συνθήκες της εποχής; Στην προχρυσή Σύναξη των Προκαθημένων στην Κωνσταντινούπολη θα συζητηθούν μόνο τα περιφερειακά θέματα ή επίσης και τα θέματα πανορθόδοξου ενδιαφέροντος;

- Έθεσα αυτή την ερώτηση και στους τρεις Πατριάρχες. Ο Παναγιώτατος Πατριάρχης Βαρθολομαίος μου απάντησε ότι η συνάντηση θα ασχοληθεί πρωτίστως με θέματα της Μέσης Ανατολής. Αυτό το επιβεβαίωσαν και οι Πατριάρχες Αντιοχείας Ιγνάτιος και Ιεροσολύμων Θεόφιλος, ο οποίος άλλωστε πρόσθεσε ότι στις συναντήσεις τους οι Προκαθημένοι μπορούν να συζητήσουν οποιαδήποτε ζητήματα που τους ενδιαφέρουν.

Τώρα δυσκολεύομαι να απαντήσω εάν στη Σύναξη θα συζητηθεί το θέμα της μέλλουσας να συνέλθει Πανορθόδοξου Συνόδου. Άλλα φρονώ ότι τα θέματα διορθόδοξου ενδιαφέροντος πρέπει να συζητηθούν από όλες τις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες προς αποφυγή δημιουργίας εντυπώσεως ότι μια ομάδα Εκκλησιών επιχειρεί τη λήψη της αποφάσεως εκ μέρους και ερήμην των κατά τόπους Εκκλησιών.

- Στις συναντήσεις με τους Πατριάρχες Αντιοχείας και Ιεροσολύμων εφίγη επίσης και το θέμα της μέλλουσας να συνέλθει Πανορθόδοξου Συνόδου και της προετοιμασίας αυτής;

- Μάλιστα, το θέμα επίσης εφίγη. Σημαντικό ήταν να συζητήσω με Προκαθημένους του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως και αυτών των Εκκλησιών τον ενδεχόμενο κανονισμό λειτουργίας της Συνόδου, τη θεματολογία, την εκπροσώπηση των Εκκλησιών και την ακολουθούμενη μέθοδο λήψης αποφάσεων. Σήμερα στη διορθόδοξη συνεργασία η μοναδική μέθοδος λήψης αποφάσεων είναι η συναίνεση, επί της οποίας στηρίζεται η δυνατότητα της συνεργασίας μεταξύ των κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών. Αυτή ακριβώς η μέθοδος συμβάλει στην σε πνεύμα αδελφικής αγάπης επίλυση των αναφευομένων ζητημάτων και την εξασφάλιση της συναινέσεως επί θεμάτων, όπου υπάρχει η διαφωνία.

Τα τελευταία ακούγονται μεμονωμένες φωνές υπέρ της καταργήσεως αυτής της μεθόδου, ώστε οι αποφάσεις στη Διορθόδοξη Σύσκεψη να λαμβάνονται με απλή πλειοψηφία. Όμως αυτή η ριζοσπαστική τροποποίηση στον κανονισμό λειτουργίας των διορθόδοξων οργάνων μπορεί να οδηγήσει σε εξαιρετικά επώδυνα αποτελέσματα: σε περίπτωση εάν έστω και μια Εκκλησία τάσσεται

κατά μιας αποφάσεως, ενώ με ψηφοφορία η άποψή της παραθεωρείται, αυτό αναπόφευκτα θα διασπάσει την οικογένεια των Ορθοδόξων Εκκλησιών. Και εάν αυτή η διάσπαση δε θα αντιμετωπισθεί στην προκταρκτική φάση, θα δημιουργηθεί στο επίπεδο της ίδιας της Πανορθόδοξου Συνόδου. Αυτός είναι ο λόγος διατί είναι εντελώς αδύνατο να αντιπροταθεί σήμερα μια άλλη διαφορετική μέθοδος εκτός από τη συναίνεση.

- Σεβασμιώτατε, κατά τη γνώμη Σας, ποια θα είναι τα ποσοστά εκπροσώπησης στην προσεχή Πανορθόδοξη Σύνοδο; Πρόκειται για εκατοντάδες ή μόνο για μερικές δεκάδες Επισκόπους, που θα συμμετάσχουν;

- Πιστεύω ότι το συγκεκριμένο θέμα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο συζητήσεων της Πανορθόδοξου Προπαρασκευαστικής Επιτροπής. Εάν θέλουμε να συγκαλέσουμε την όντως Πανορθόδοξη Σύνοδο, κρίνω ότι πρέπει να προσκληθούν όλοι οι επαρχιούχοι Επίσκοποι, ώστε η κάθε τοπική Εκκλησία θα εκπροσωπείται στη Σύνοδο από τον Επίσκοπό της, όπως άλλωστε συνέβαινε την εποχή των Οικουμενικών Συνόδων. Ο Συνολικός αριθμός των επαρχιούχων Επισκόπων όλων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών ανέρχεται περίπου σε πεντακόσια, και κατά τη γνώμη μου, θα είναι πλήρως ρεαλιστικό να συγκεντρωθούν τα πεντακόσια άτομα για μια σύσκεψη. Εάν, όμως, για λόγους τεχνικούς θα είναι αδύνατη η σύγκληση του τόσο αντιπροσωπευτικού φόρουμ, τότε, βέβαια, οι Εκκλησίες πρέπει να εκπροσωπούνται ανάλογα με το μέγεθός τους.

Σήμερα υπάρχουν οι μηχανισμοί της διορθόδοξου συνεργασίας, όπου η κάθε Εκκλησία εκπροσωπείται από ένα ή δυο αντιπροσώπους. Στην περίπτωση όμως της Ορθόδοξου Εκκλησίας της Ρωσίας πρέπει να γίνει αντιληπτό, ότι τα πιστά τέκνα της υπερτερούν αριθμητικά του συνόλου των πιστών όλων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών μαζί. Το μέγεθος της Εκκλησίας δε μπορεί παρά να ληφθεί υπόψη κατά τον καθορισμό του ποσοστού εκπροσώπησης αυτής στην Πανορθόδοξη Σύνοδο.

- Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις Σας, που και πότε μπορεί να συνέλθει αυτή η Σύνοδος;

- Ο Παναγιώτατος Πατριάρχης Βαρθολομαίος εξέφρασε την επιθυμία να συνέλθει στον Ιερό Ναό Αγίας Ειρήνης στην Κωνσταντινούπολη, όπου το έτος 381 συνήλθε και η Β΄ Οικουμενική Σύνοδος. Πιστεύω πως αυτή η Σύνοδος θα μπορούσε να γίνει στο ορατό μέλλον, προηγουμένης, μάλιστα, της εξαντλητικής συζητήσεως και ρυθμίσεως των θεμάτων, που αφορούν την εκπροσώπηση, το πρωτόκολλο και την ημερήσια διάταξη.

- Είναι δυνατό να πούμε ότι, με την προϋπόθεση να επιτευχθεί η συμφωνία επί όλων αυτών των θεμάτων, σήμερα το Πατριαρχείο Μόσχας τάσσεται υπέρ της συγκλήσεως της Συνόδου;

- Τασσόμαστε υπέρ της συγκλήσεως αυτής της Συνόδου, διότι ενώπιον των σημερινών προκλήσεων, τις οποίες αντιμετωπίζει η Ορθόδοξη Εκκλησία άνα τον κόσμο, πρέπει να ακούγεται μια και συντονισμένη φωνή της Ορθοδοξίας. Αυτός είναι ο λόγος γιατί πρέπει να υπερβαίνουμε όλες τις τρέχουσες διαφωνίες στο προκαταρκτικό στάδιο, ώστε η μέλλουσα να συνέλθει Σύνοδος να γίνει ενωτικός και όχι διχαστικός παράγοντας. Γι' αυτό απόλυτα επιβεβλημένη είναι η ανάγκη να παραμείνει η συναίνεση ως μοναδική μέθοδος λήψης αποφάσεων, όπως εφαρμόζεται ήδη κατά τη διορθόδοξη συνεργασία.

- Δικές τους προσδοκίες έχουν και οι ορισμένοι εκπρόσωποι του εκκλησιαστικού κοινού: συνελθούσης της Ογδόης Οικουμενικής Συνόδου, θα γίνει η ακύρωση όλων των αποφάσεων των επτά παλαιότερων...

- Αυτοί οι φόβοι είναι αβάσιμοι, διότι, πρώτον, η Σύνοδος δεν προκειται να λάβει καμία απόφαση, η οποία δεν ανακοινώθηκε κατά τη διάρκεια της τελευταίας πενήνταετίας από την Προπαρασκευαστική Επιτροπή. Οι αποφάσεις της Προπαρασκευαστικής Επιτροπής είναι γνωστές, δεν κρύβονται από κανένα: και τα κείμενα, και τα πρακτικά των συνεδριάσεων αυτών των Επιτροπών είναι διαθέσιμα για όσους επιθυμήσουν. Πολλά εκ των κειμένων της Προπαρασκευαστικής Επιτροπής δημοσιεύθηκαν στο «Περιοδικό του Πατριαρχείου Μόσχας» στο διάστημα 1970-1980.

Επιπλέον, εάν ληφθεί η απόφαση για τη σύγκληση της Πανορθόδοξου Συνόδου (θα ήθελα να υπογραμμίσω, ότι αυτή η απόφαση λαμβάνεται μόνο από το σύνολο των κατά τόπους Ορθόδοξων Εκκλησιών), όλα τα θέματα, που συζητήθηκαν στις προπαρασκευαστικές προσυνοδικές συνεδριάσεις κατά τη διάρκεια της πενήνταετίας, θα επανεξετασθούν. Θα γίνουν οι απαραίτητες τροποποιήσεις, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών που άλλαξαν. Οι αποφάσεις, που θα ληφθούν, θα είναι γνωστές από πριν. Δεν υπάρχει λόγος να περιμένουμε κάποιες εκπλήξεις από αυτή τη Σύνοδο.

- Είναι δυνατόν να πούμε, ότι με εφαρμογή της αρχής της συναίνεσης στη Σύνοδο, αποκλείεται η λήψη αποφάσεων που μπορούν να προσκρούσουν στην εκκλησιαστική παράδοση, πράγμα, το οποίο προκαλεί φόβο σε μια μερίδα των πιστών;

- Ναι, αποκλείεται, διότι η αρχή της συναίνεσης προβλέπει τη συμφωνία όλων των Εκκλησιών επί της λαμβανομένης αποφάσεως. Σε περίπτωση, εάν έστω και μια Εκκλησία δε συμφωνεί σε κάτι, αυτό σημαίνει, ότι έχει λόγους, οι οποίοι οφείλονται στην παράδοση της μιας ή της άλλης τοπικής Εκκλησίας.

Σημειωτέον ότι ανάμεσα στις Ορθόδοξες κατά τόπους Εκκλησίες δεν υπάρχει καμία διαφωνία στη διδασκαλία της πίστεως, ούτε διαφωνία στον τομέα του κανονικού δικαίου. Όλα τα εμπόδια, που αντιμετωπίζουμε, αφορούν πρωτίστως τα πολιτικά θέματα, εκείνα, δηλαδή, τα θέματα, τα οποία μπορούν να επιλύονται είτε μέσα από το διμερή διάλογο μεταξύ των δυο κατά τόπους Εκκλησιών, μεταξύ των οποίων προκύπτουν διαφωνίες, είτε στο διορθόδοξο επίπεδο.

Κάνοντας λόγο για εκείνα τα δέκα θέματα, τα οποία εντάχθηκαν στην ημερήσια διάταξη της Πανορθόδοξου Συνόδου πρίν από πενήντα χρόνια ακόμα, η συμφωνία επί των οχτώ έχει ήδη επιτευχθεί, ενώ τα δυο υπολοιπόμενα είναι, μπορούμε να πούμε, τεχνικής φύσεως. Πρόκειται για τον τρόπο υπογραφής του Τόμου του Αυτοκεφάλου, σε περίπτωση παροχής αυτού σε μια ή σε άλλη Εκκλησία, και για την τάξη των Εκκλησιών στους επίσημους καταλόγους τα Ιερά Δίπτυχα. Θέλω να τονίσω ιδιαίτερα, ότι αυτά τα θέματα, τα οποία δεν είναι δογματικά, μπορούν να επιληθούν και μετά την Πανορθόδοξη Σύνοδο.

- Εν τω μεταξύ οι εκπρόσωποι των αντικανονικών ομάδων στην Ουκρανία, που σήμερα δεν έχουν κοινωνία με καμία τοπική Ορθόδοξη Εκκλησία, αναμένουν από τη Σύνοδο, ή ακόμα από την προσεχή, την 1 Σεπτεμβρίου, Σύναξη των πέντε κεφαλών των Εκκλησιών της Μέσης Ανατολής, την αναγνώριση του αυτοκεφάλου τους και την καταγραφή τους σε αυτά τα Δίπτυχα.

- Το θέμα του σχίσματος είναι αρκετά επώδυνο. Το σχίσμα είναι μια πληγή στο σώμα της Εκκλησίας. Η Εκκλησία, βέβαια, πρέπει να καταβάλλει συνεχείς προσπάθειες για την επούλωση των υφισταμένων σχισμάτων. Πάντα η Εκκλησία καλεί εκείνους τους ανθρώπους, οι οποίοι, εν γνώσει ή εν αγνοία, προσχώρησαν στο σχίσμα, να επανέλθουν στους κόλπους της, και πάντα τους περιμένει με ανοιχτές αγκαλιές.

Φρονώ ότι η μέλλουσα να συνέλθει Πανορθόδοξη Σύνοδος μπορεί να συζητήσει και αυτό το θέμα και να λάβει αποφάσεις, οι οποίες να συμβάλουν στην επαναφορά στους κόλπους της Εκκλησίας των προσχωρησάντων στο σχίσμα αδελφών μας. Αλλά δε νομίζω ότι η Σύναξη των Προκαθημένων των Εκκλησιών της Μέσης Ανατολής, η οποία θα έχει συμβουλευτικό χαρακτήρα και ασχοληθεί με θέματα αυτής της συγκεκριμένης περιοχής, θα είναι σε θέση να λαμβάνει αποφάσεις στο ουκρανικό θέμα. Η Ουκρανία δεν είναι η Μέση Ανατολή, ενώ ο λόγος γίνεται για μια περιφερειακή συνάντηση, η οποία θα ασχοληθεί με θέματα της περιοχής της Μέσης Ανατολής.

- Την εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου προεξήρχατε της Θείας Λειτουργίας στην Ιερά Μονή Αγίας Μαρίας Μαγδαλινης της Ρωσικής Εκκλησίας της Διασποράς. Ποια ήταν η υποδοχή Σας εκεί και πώς αναπτύσσεται σήμερα η συνεργασία μεταξύ του Πατριαρχείου Μόσχας και της Εκκλησίας της Διασποράς στους Αγίους Τόπους;

- Έτυχα θερμής υποδοχής από τη Γερόντισσα Ηγουμένη Ελισάβετ και τις αδελφές της Ιεράς Μονής Αγίας Μαρίας Μαγδαλινής στη Γεθσημανή, όπου τέλεσα Θεία Λειτουργία. Και βέβαια, ότι με ιδιαίτερο συναίσθημα προσευχήθηκα την ημέρα μνήμης της Παναγίας εκεί, όπου ενταφιάστηκε η Μητέρα του Θεού, εκεί, όπου προσευχήθηκε στον Ουράνιο Πατέρα του ο Κύριος ημών Ιησους Χριστός πριν το σταυρικό του πάθος και το θάνατο.

Η συνεργασία μεταξύ της Ρωσικής Εκκλησίας της Διασποράς και το Πατριαρχείου Μόσχας αναπτύσσεται στη σωστή κατεύθυνση. Σήμερα σε όρισμένα μέρη, συμπεριλαμβανομένων και των Αγίων Τόπους, υπάρχουν παράλληλες δομές του Πατριαρχείου Μόσχας και της Ρωσικής Εκκλησίας της Διασποράς, πράγμα, το οποίο εκ κανονικής απόψεως μπορεί να αντιλαμβάνεται ως ανωμλία, αλλά αυτή η κατάσταση είναι αποτέλεσμα των τραγικών γεγονότων της μετεπαναστατικής εποχής, ενώ η επούλωση των τραυμάτων, που προκλήθηκαν τότε, μπορεί να πάρει πολύ χρόνο.

Αυτή τη στιγμή, κατόπιν αιτήματος της Εκκλησίας της Διασποράς και απόφασης της Ιεράς Συνόδου, συστάθηκε η ομάδα εργασίας, η οποία θα ασχοληθεί με θέματα της περαιτέρω συνεργασίας μεταξύ της Εκκλησίας της Διασποράς και του Πατριαρχείου Μόσχας. Και πιστεύω ότι εάν προκύψει η σχετική επιθυμία, το θέμα της συνεργασίας στους Αγίους Τόπους μπορεί να συζητηθεί στα πλαίσια αυτής της ομάδας εργασίας.

Μια πηγή: <https://mospat.ru/gr/news/55278/>